

Veřejný ochránce práv

OMBUDSMAN

Zpráva dle ustanovení § 24 odst. 1 písm. b)

zákona č. 349/1999 Sb., o veřejném ochránci práv, ve znění pozdějších předpisů (dále též „zákon o veřejném ochránci práv“)

o jednotlivých věcech, v nichž nebylo dosaženo dostatečných opatření k nápravě ani postupem podle § 20

V této zprávě informuji Poslaneckou sněmovnu Parlamentu České republiky o případech, kde se mi nepodařilo dosáhnout dostatečného zjednání nápravy ani cestou vyrozumění nadřízeného úřadu či vlády nebo informováním veřejnosti o zjištěních ze šetření.

Pochybení Stavebního úřadu v Hostivici a Krajského úřadu Středočeského kraje při přetrvávající nečinnosti při zavážení skládky Chýně

Stavební úřad v Hostivici i Krajský úřad Středočeského kraje dlouhodobě nečinně tolerují nepovolené navážení velkého množství výkopové zeminy na skládku Chýně a rozsáhlé terénní úpravy. Aktivity spojené se zavážením skládky jsou provozovatelem terénních úprav dlouhodobě vydávány za rekultivaci skládky, fakticky však dochází k nepovolenému nárůstu objemu výkopových zemín, což negativně dopadá na vlastníky přilehlých pozemků i obyvatele okolních obcí a zejména na vlastníka pozemků pod skládkou. Městský úřad Hostivice, stavební úřad, nejenže dosud neuložil za zavážení skládky žádnou pokutu, ale naopak zde dokonce odsouhlasil projekt lesoparku a nařídil řízení o provedení nezbytných úprav za účelem realizace tohoto projektu.

Veřejný ochránce práv, resp. jeho zástupkyně, se věcí opakovaně zabývali od roku 2006. Už po prvním šetření informovali Ministerstvo pro místní rozvoj o pochybeních Městského úřadu Hostivice a jeho nadřízeného správního orgánu Krajského úřadu Středočeského kraje. Jelikož správní orgány ani poté k nápravě závadného stavu nepřikročily, obrátil se stěžovatel na veřejného ochránce práv ve stejné věci znovu v roce 2010.

Městský úřad Hostivice v tomto šetření odmítl součinnost, proto bývalá zástupkyně veřejného ochránce práv formulovala další opatření k nápravě a žádala jejich realizaci k nápravě protiprávního stavu. Ve vztahu k Městskému úřadu Hostivice akcentovala požadavek na uzavření řízení o nařízení nezbytných úprav, na zahájení řízení o odstranění nepovolených terénních úprav a na zamezení dalšímu zavážení skládky.

Krajský úřad Středočeského kraje, na nějž apelovala především za účelem uplatnění jeho dozorových oprávnění spojených s ukládáním opatření proti nečinnosti podřízeného správního orgánu, v reakci konstatoval, že hostivickému stavebnímu úřadu několikrát přikázal zjistit, zda byla na území skládky naplněna skutková podstata správního deliktu. Stavební úřad však vždy reagoval tím, že na daném území prováděl opakované, avšak bezvýsledné, prohlídky. K zavážení skládky tedy dochází neustále a stavební úřad dosud žádnou pokutu neuložil.

Městský úřad v Hostivici a Krajský úřad Středočeského kraje až doposud nenaplnily opatření k nápravě uložená bývalou zástupkyní veřejného ochránce práv, naopak svými postupy (odsouhlasení projektu „Lesopark Chýně – Chrášťany s rekreačním a sportovním využitím“) fakticky i nadále tolerují nepovolené zavážení „skládky“ Chýně. Jejich rozhodování ve věci bude tak nyní předmětem soudního přezkumu na základě žalob uplatněných opomíjenými majiteli pozemků pod skládkou.

Protože se nápravy nepodařilo dosáhnout, a to ani poté co jsem se zřetelem ke shora uvedenému stavu využil sankčního oprávnění podle zákona o veřejném ochránci práv a informoval veřejnost tiskovou zprávou ze dne 11. 10. 2013, informuji o této skutečnosti Poslaneckou sněmovnu Parlamentu České republiky.

Pochybení Ministerstva pro místní rozvoj při poskytování zadostiučinění v případech nemajetkové újmy

Stěžovatelé se v roce 2011 obrátili na Ministerstvo pro místní rozvoj (dále jen „ministerstvo“) s žádostí o přiměřené zadostiučinění za nemajetkovou újmu způsobenou nesprávným úředním postupem v podobě průtahů na straně Stavebního úřadu v Napajedlech, trvajících od června 1998 do září 2009.

Stěžovatelé se na Stavební úřad v Napajedlech obraceli od roku 1997 s žádostí o odstranění terasy na střeše přístavby ke krytému bazénu na sousedním pozemku. Stavba byla zahájena i dokončena bez stavebního povolení a stěžovatelé uváděli, že v jejím důsledku došlo k zastínění a následnému zavlhání jejich nemovitosti a namítali rovněž omezení soukromí. V roce 1998 zastavil Stavební úřad v Napajedlech řízení o odstranění nepovolené stavby a zůstal nečinný až do roku 2009, kdy vlastník pozemku s terasou podal žádost o zahájení řízení o dodatečném povolení stavby. Toto řízení bylo pravomocně ukončeno v roce 2011.

Ministerstvo žádost stěžovatelů o přiměřené zadostiučinění zamítlo s odůvodněním, že žadatelé neuvedli, v čem spatřují nemajetkovou újmu a okolnosti jejího vzniku, jak se tato nemajetková újma projevuje, ani k žádosti nepřiložili žádné doklady, kterými by vznik nemajetkové újmy způsobené nečinností, tj. nesprávným úředním postupem, prokázali.

V rámci šetření tohoto případu jsem konstatoval v činnosti ministerstva pochybení a nerespektování ochráncem zformulovaného a vládou doporučeného „Desatera dobré praxe pro posouzení žádostí o odškodnění“. Ministerstvo nevyzvalo stěžovatele k doplnění žádosti o odškodnění, ačkoli mělo za to, že žádost nebyla úplná, a nepoučilo stěžovatele o možnosti obrátit se v případě zamítnutí žádosti

na soud. Tato pochybení ministerstvo odůvodnilo faktem, že stěžovatelé byli zastoupeni advokátem.

Za obzvlášť závažnou však považuji skutečnost, že ministerstvo zamítlo žádost o přiměřené zadostiučinění s tím, že stěžovatelé neprokázali potřebnými doklady vznik nemajetkové újmy. Takové odůvodnění je v rozporu s ustálenou judikaturou Evropského soudu pro lidská práva i Nejvyššího soudu České republiky, dle kterého se při posuzování vychází ze „silné, ale vyvratitelné“ domněnky, že nepřiměřená délka řízení znamená pro stěžovatele morální újmu, a žádné důkazy v tomto ohledu v zásadě nevyžaduje. Ministerstvo se naopak zcela vyhnulo zhodnocení, jestli se v daném případě jednalo o nepřiměřenou délku řízení, či nikoli.

Z provedeného šetření plyne, že ministerstvo pro místní rozvoj neposkytuje odškodnění za nemajetkovou újmu způsobenou nesprávným úředním postupem. Chybně vyhodnocuje nesprávný úřední postup a po žadatelích vyžaduje prokázání nemajetkové újmy, ačkoli v těchto případech je věcí státu, aby vyvrátil tvrzení o jejím vzniku.

Postoj ministerstva neodpovídá smyslu zákona o odškodňování. Přijetím Listiny základních práv a svobod stát výslovně přiznal občanům právo na náhradu škody způsobenou nezákonným rozhodnutím soudu, státního orgánu či orgánu veřejné správy nebo nesprávným úředním postupem. Zároveň se zavázal toto právo občanům garantovat. Nejen v tomto, ale i v dalších obdobných případech však Ministerstvo pro místní rozvoj odmítá poskytovat zadostiučinění za nemajetkovou újmu a tuto praxi nehodlá měnit.

Je zjevné, že dokud ministerstvo nepřijme fakt, že při odškodňování není ryzím obhájcem státu, ale je i vykonavatelem veřejné správy (tj. jedná v souladu s právem, nestranně, přesvědčivě, efektivně, otevřeně, vstřícně, včas a odpovědně), bude vůči žadatelům o odškodnění dál volit cestu minimální komunikace a transparentnosti. Takové jednání je pro stát i společnost krátkozraké, prohlubuje nedůvěru občanů v právní stát a negativně ovlivňuje atmosféru ve společnosti.

Ministerstvo mé stanovisko neakceptovalo, svůj postup i nadále vnímá jako správný a žádná opatření k nápravě nepřijalo. Nerespektuje ani podstatné body „Desatera dobré praxe při odškodňování“ s tím, že vláda usnesením pouze doporučila jejich respektování, aniž by se jednalo o závazný první předpis. Jde přitom o obecný postoj ministerstva přesahující rámec jen jednoho konkrétního případu.

Protože se nápravy ze strany ministerstva nepodařilo dosáhnout, a to ani poté co jsem využil sankčního oprávnění podle zákona o veřejném ochránci práv a informoval veřejnost tiskovou zprávou ze dne 24. 10. 2013, informuji o této skutečnosti Poslaneckou sněmovnu Parlamentu České republiky.

Pochybení obecního úřadu Těrlicko při vyřizování žádosti dle zákona o svobodném přístupu k informacím

Obecní úřad Těrlicko se dopustil nezákonnosti, když přestal vyřizovat žádosti občana o informace s tím, že desítky podání měsíčně, jimiž je úřad atakován, považuje z jeho strany za zneužívání zákona o svobodném přístupu k informacím.

Zákon o svobodném přístupu k informacím však umožňuje pouze tři způsoby, jak může úřad žádost o informace vyřídit. Může informace poskytnout, odmítnout nebo žádost odložit, ale ve všech třech případech o tom musí vydat rozhodnutí. Pokud úřad rozhodne informace neposkytnout, musí to odůvodnit s ohledem na některá zákonná omezení, nebo, jako v tomto konkrétním případě Obecního úřadu Těrlicko, se může odvolat na obavu ze zneužívání práva na informace či šikanózní jednání občana. Tím, že úřad žádné rozhodnutí nevydá, odpírá občanovi právo na spravedlivý proces.

Po prošetření stížnosti na Obecní úřad Těrlicko jsem konstatoval nezákonný postup a doporučil úřadu, aby v souladu se zákonem o stěžovatelových žádostech o informace vydal rozhodnutí. Starosta obce Těrlicko doporučený postup odmítl s tím, že trvá na tom, že stěžovatel svými žádostmi zneužívá zákon o svobodném přístupu k informacím.

Protože se nápravy ze strany Obecního úřadu Těrlicko nepodařilo dosáhnout, a to ani poté co jsem využil sankčního oprávnění podle zákona o veřejném ochránci práv a informoval veřejnost tiskovou zprávou ze dne 28. 11. 2013, informuji o této skutečnosti Poslaneckou sněmovnu Parlamentu České republiky.

V Brně dne 30. ledna 2014

JUDr. Stanislav Křeček
zástupce veřejného ochránce práv